
41

Wapenexportbeleid

Aan de orde is de behandeling van:

- **het verslag van een schriftelijk overleg over het wapenexportbeleid.**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **EI Fassed** (GroenLinks):

Voorzitter. Het is niet mijn gewoonte om veel moties in te dienen, maar het debat over dit onderwerp vroeg erom.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat bij de huidige rapportage over afgegeven wapenexportvergunningen alleen bij afgewezen vergunningen wordt vermeld op basis van welk criterium dat heeft plaatsgevonden, maar niet waarom;

overwegende dat de Kamer intensiever wil controleren op het gehanteerde wapenexportbeleid en de interpretatie van de criteria uit het Gemeenschappelijk Standpunt van de EU;

verzoekt de regering, bij het rapporteren over zowel de verleende als geweigerde vergunningen voor doorvoer en export van wapen(componenten) per criterium een uiteenzetting te geven van de afweging op basis van dat criterium,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid EI Fassed. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 167 (22054).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering voornemens is in een aantal vastgelegde gevallen de Kamer onmiddellijk te informeren over besluiten over wapenexportaanvragen;

constaterende dat zij hierbij onder andere het criterium wil gaan hanteren dat slechts vergunningaanvragen met een transactiewaarde boven de 5 mln. op deze wijze met de Kamer zullen worden gedeeld;

overwegende dat vergunningaanvragen met een transactiewaarde van minder dan 5 mln. ook zeer gevoelig kunnen zijn;

verzoekt de regering, de drempelwaarde voor de versnelde rapportage aan de Tweede Kamer te verlagen naar 1 mln.,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid EI Fassed. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 168 (22054).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering voornemens is in een aantal vastgelegde gevallen de Kamer versneld te informeren over besluiten over wapenexportaanvragen;

constaterende dat de regering voornemens is onmiddellijk nadat het besluit genomen is en de vergunning afgegeven is, de Kamer te informeren;

overwegende dat de Kamer de scheiding der machten respecteert, maar haar controlerende taak intensiever wil uitvoeren aangaande het wapenexportbeleid dan nu mogelijk is;

verzoekt de regering, bij export- en doorvoervergunningen voor wapens en wapencomponenten conform de uitwerking van de motie-Van den Doel c.s. op stuk nr. 24 altijd een voorbehoud van instemming van de Kamer op te nemen en de Kamer gedurende een termijn van drie weken in staat te stellen de vergunning te agenderen voor een debat met de regering,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid EI Fassed. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 169 (22054).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat doorvoer met overlading onder een vergunningplicht zal worden gebracht, waarbij voor dit type doorvoer een algemene vergunning zal worden opgesteld;

constaterende dat deze algemene vergunning beschikbaar zal zijn voor alle vervoerders, afhandelaren, expediteurs en andere Nederlandse betrokkenen die zich laten registreren en op het gebied van de exportcontrole eerder goed gedrag kunnen aantonen;

overwegende dat zij hiermee automatisch een vergunning krijgen, zonder gecontroleerd te worden;

El Fassed

verzoekt de regering, bij doorvoer die onder de algemene vergunning valt, steekproefsgewijze controle in te voeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid El Fassed. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 170 (22054).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering een aanscherping van het wapenexportbeleid heeft voorgesteld;

constaterende dat er een aantal vergunningen zijn afgegeven die periodiek verlengd dienen te worden omdat de transactie nog niet heeft plaatsgevonden, zoals de vergunning uit 2009 voor de levering van wapensystemen aan Marokko en een vergunning uit 2007 voor de leveringen van militaire goederen aan Saoedi-Arabië;

constaterende dat er ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in de wereld, met name in Noord-Afrika en het Midden-Oosten, die onder andere hebben geleid tot de aangekondigde aanscherpingen van het wapenexportbeleid;

overwegende dat de onvoorspelbaarheid van wereldwijde ontwikkelingen ertoe noodzaakt om voortdurend te blijven monitoren op risico's op mensenrechtenschendingen en op basis daarvan te beoordelen of een wapenexport verantwoord is;

verzoekt de regering, de verleende vergunningen voor wapenexport aan Marokko en Saoedi-Arabië te heroverwegen;

verzoekt de regering tevens, vanaf heden bij verlenging van verleende vergunningen voor doorvoer en export van wapen(componenten) op dezelfde wijze te toetsen aan de criteria van het Gemeenschappelijk Standpunt Wapenexport als wanneer het een nieuwe vergunningaanvraag betreft,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid El Fassed. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 171 (22054).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Saoedi-Arabië een repressieve, autoritaire staat is die de roep om meer burgerlijke vrijhe-

den en sociaaleconomische rechtvaardigheid met harde hand onderdrukt;

constaterende dat Nederland nog steeds vergunningen verleent voor export en doorvoer van wapen(componenten) aan Saoedi-Arabië;

overwegende dat het risico op mensenrechtenschendingen in Saoedi-Arabië zeker zo hoog is als landen waarvoor op basis van criterium 2 geen vergunningen worden verleend;

verzoekt de regering, geen vergunningen meer te verlenen voor uitvoer en doorvoer van wapens naar Saoedi-Arabië, zolang dit land geen betekenisvolle structurele hervormingen doorvoert,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid El Fassed. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 172 (22054).

De heer **Jasper van Dijk** (SP):
Voorzitter. Ik dien drie moties in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het wapenexportbeleid niet heeft voorkomen dat regimes in het Midden-Oosten en Noord-Afrika vanuit Europa geleverde wapens inzetten tegen de eigen bevolking;

verzoekt de regering, geen wapenexportvergunning te verlenen aan landen waar mensenrechtenschendingen plaatsvinden en waar geen vrije verkiezingen worden gehouden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Jasper van Dijk. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 173 (22054).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het wapenexportbeleid niet heeft voorkomen dat regimes in het Midden-Oosten en Noord-Afrika door Europa geleverde wapens inzetten tegen de eigen bevolking;

Jasper van Dijk

overwegende dat een aanscherping van het Europese wapenexportbeleid niet op korte termijn gerealiseerd zal zijn;

verzoekt de regering, een moratorium op wapenexport naar het Midden-Oosten en Noord-Afrika in te stellen en dit tevens te bepleiten in internationale fora,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Jasper van Dijk. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 174 (22054).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering erkent dat de toetsing van wapens in EU-lidstaten te wensen overlaat, aangezien een aanscherping van het Europese wapenexportbeleid wordt bepleit;

overwegende dat een aanscherping van het Europese wapenexportbeleid niet op korte termijn gerealiseerd zal zijn;

verzoekt de regering, zolang het Europees beleid rond wapenexport niet is aangescherpt, de doorvoer van wapens afkomstig van EU-lidstaten zelf te toetsen aan de vigerende criteria,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Jasper van Dijk. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 175 (22054).

De heer **Verhoeven** (D66):

Voorzitter. Het is kerstregime, dus dan mogen we alleen maar moties indienen. Ik had veel meer noten op mijn zang, maar ik laat het bij de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat er nog altijd geen leidraad is voor de toepassing van criteria 5 tot en met 8 (de niet-verbodscriteria) binnen het verlenen van vergunningen voor het wapenexportbeleid;

overwegende dat dit geadviseerd is in de beleidsevaluatie van de IOB;

overwegende dat een leidraad bijdraagt om bij belangrijke orders de gemaakte afweging duidelijk te maken en het gevaar van willekeur en niet-integer gedrag hiermee verkleind wordt;

verzoekt de regering, een leidraad voor de niet-verbodscriteria op te stellen en de Kamer voor het einde van 2011 over de voortgang te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Verhoeven en El Fassed. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 176 (22054).

We zijn gekomen aan het einde van de eerste termijn van de Kamer. Ik verzoek de staatssecretaris om een oordeel te vellen over de moties.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Staatssecretaris **Bleker**:

Voorzitter. Ik ben nog niet over alle moties van advies voorzien, maar ik begin alvast en die adviezen komen nader. Ik ontraad de motie van de heer El Fassed op stuk nr. 167, omdat ik reeds in de brief heb aangegeven een keer per jaar uitgebreid de jurisprudentie rond de diverse criteria bij de toepassing gedurende dat jaar te schetsen. In deze motie wordt gevraagd om per geval uitgebreid in te gaan op de criteria en de weging daarvan, enz. enz. Dat is echt te veel van het goede. Met de nieuwe afspraak met de Kamer doen wij naar ons oordeel al een geweldig goede stap in de goede richting.

In de motie-El Fassed op stuk nr. 168 wordt gevraagd om de drempelwaarde te verlagen van 5 mln. naar 1 mln. Ik ontraad deze motie, omdat wij nu een goede stap maken. Laten we over een of twee jaar bekijken hoe de verantwoording via de wat uitgebreidere rapportage werkt en of het criterium 5 mln. moet zijn of een ander bedrag.

De motie-El Fassed op stuk nr. 169 verzoekt om altijd een voorbehoud van instemming van de Kamer op te nemen. Dat is echt in strijd met principes van rechtszekerheid en met de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de Kamer en het kabinet. Het gaat hier om exportvergunningen voor Nederlandse bedrijven. Je moet op een gegeven moment weten dat er wordt getoetst aan een reeks criteria en dat dit op een zorgvuldige manier gebeurt. Dat doet de regering en dan is er een vergunningsbesluit. Je kunt niet de boel in onzekerheid laten. Op grond van de rechtszekerheid ontraad ik deze motie.

Over de motie-El Fassed op stuk nr. 170 kan ik zeggen dat we dat al doen, dus dat deze motie overbodig is. De motie-El Fassed op stuk nr. 171 is ook overbodig. Bij verlenging wordt uiteraard rekening gehouden met een eventuele wijziging van de situatie, en dat geldt niet alleen voor Saudi-Arabië en Marokko. Om die reden ontraad ik deze motie. Ook de motie-El Fassed op stuk nr. 172, die de regering verzoekt, geen vergunningen meer te verlenen voor uitvoer en doorvoer van wapens naar Saudi-Arabië, ontraad ik. Hoe we nu werken, is dat elke aanvraag op basis van het eindgebruik van de goederen en de situatie in het land wordt beoordeeld. Het is niet verantwoord om dat in dit geval generiek te doen. Dan zou er

Bleker

sprake moeten zijn van een internationaal wapenembargo of iets van dien aard.

De motie-Jasper van Dijk op stuk nr. 173 verzoekt de regering, geen wapenexportvergunning te verlenen aan landen waar mensenrechtenschendingen plaatsvinden en waar geen vrije verkiezingen worden gehouden. Dat is te algemeen geformuleerd, zoals ik eerder heb gezegd. Het gaat veeleer om een specifieke beoordeling van de mensenrechtensituatie, de structuur van de staat in het betreffende land en de mogelijke risico's wat betreft misbruik van goederen om mensen te onderdrukken. Dat is de afweging die plaatsvindt, en dit is een veel te generieke formulering. Om die reden ontraad ik deze motie.

De motie-Jasper van Dijk op stuk nr. 174 verzoekt de regering een moratorium op wapenexport naar het Midden-Oosten en Noord-Afrika in te stellen. Hierover heb ik eerder gezegd dat dit nu niet op deze manier zou moeten. Dat is te generiek. Het moet echt op een andere manier, als je dat wilt, namelijk specifiek op landen gericht en in internationaal verband, dus ik ontraad deze motie.

De motie-Jasper van Dijk op stuk nr. 175 verzoekt de regering om de doorvoer van wapens afkomstig van EU-lidstaten, zelf te toetsen aan de vigerende criteria, zolang het Europees beleid niet is aangescherpt. Het is wat ons betreft van tweeën een. Als wij Europese criteria hebben, vertrouwen wij lidstaten daarmee. Tot het moment waarop wij scherpere criteria hebben; dan hanteren wij die ook samen. Ten aanzien van doorvoer heb ik gezegd hoe wij willen werken met het Duitse model. Zoals hier geformuleerd moet ik de aanneming van deze motie van de heer Jasper van Dijk ontraden.

Dan de motie op stuk nr. 176, van de leden Verhoeven en El Fassed. De regering wordt hiermee verzocht, een leidraad voor de niet-verbodscriteria op te stellen en de Kamer voor het einde van 2011 over de voortgang te informeren. De Europese Unie zal een review uitvoeren over het beleid waarover wordt gesproken. Zij zet in op harmonisatie van het Europese beleid. De leidraad zal in dat kader verder worden ontwikkeld. Ik voel er dus niet voor om dat als Nederlandse regering separaat te doen, maar wel om volop inzet te plegen in Europees verband. Daarom ontraad ik de aanneming van deze motie.

De beraadslaging wordt gesloten.